ВІЛЬНИЙ КОЗАК

Умова передплати: З'огляду на відсутність сталої ціни на папір, робочі руки в друкарні, а також на те, що газета „Вільний Козак" поки що випускається оден раз в тиждень і в недалекім часі буде випускатися 2—3 рази в неділю, а далі і щоденно—то редакція приймає на передплату „Вільного Козака" **10 карбованців** і буде висилати його стільки, скільки будуть коштувати висланні №№ газети і на далі повідомить передплатчиків. **Ціна окремого № 30 коп.** Адреса редакції і контори **м. Біла-Церква, Штаб Генеральної Козацької Ради „В. К"** Рукописи надіслані до редакції авторам назад не звертаються.

Хай живе самостійна Україна!

№ 3 — Рік вид. 1. — Тижневий Вістник Генеральної Козацької Ради. Понеділок 15 Січня 1918 р.

Біла-Церква, 15 січня 1918 р.

Грізний останній час настав. Споконвічні вороги нашої волі й долі прибрали способу, як знову загнуздати нарід, що здавалось уже навіки вибився з-під їх влади. Прибравши назву большевиків, не мов би найщиріщих друзів робочого обездоленного люду, вони найшли довіре посеред знеможеного крівавою війною громадянства. Ці люде звіри, згуртовавши коло себе убивців, грабіжників, насильників, чорною хмарою насунули на нашу рідну Україну, руйнують наш край, палять села, міста й містечка, грабують населення, убивають наших братів, що взяли зброю не для братовбивчої боротьби, а для оборони спільної вітчини од зовнішнього ворога а ще більше убивають й калічать цілком неповинних, безбройних людей, жінок і дітей, і загрожують не тільки спокою, а навіть іствуванню відродженої України й тому вільному життю, яке вона знову здобула, собі після кілька сот років тяжкого ярма. Большевик, як юда, прикидається приятелем, рідним братом, дурить людей ріжними обіцянками, аби розеднати їх і тим розбити їх громадську організацію: військо наше, колись славне, він довів до такого стану, що воно цілком згубило українське почуття, згубило й військову гідність, так що не можна його вже й рахувати за військо, а наша головна влада, Центральна Рада й Генеральний Секретаріат, утворені нашим народом, на стародавніх наших підвалинах, не має на кого опертись, бо війська майже немає, і вона залишається без охорони. А ворог наближається все більш та більш, беручи город за городом, і вже загрожує нашій столиці—Київу Наша рідна Ненька—Україна скрівавлена, над нею занесений зрадницький ніж большевика, і в останній смертній знемозі благає вона своїх рідних дітей: „Діти, ратуйте вашу безщасну матір! Підвімайтесь дітки, сини славних лицарів—козаків, оборонців рідного краю; піднімайтесь за своє й за своїх дітей щастя, та гуртуйтесь до війська, ставайте в полки, щоб утворити нову озброєну силу, міцну щиро-українську, а не зрадницьку-большевицьку, яка б вивела вас і рідний край на певний шлях вільного, гарного життя, ладу й спокою!"

Рідні брати, громадяне сіл, містечок і міст, не вже ж ми будемо байдужі до нашої долі, й дамо знищити нашу волю, а на нашу шию накинути ярмо ще тяжче, ніж було за часів московського царювання. Юнаки, мужі й діди, всі, у кого рука ще може міцно держати зброю, а серце не холодне за для рідних справ, ставайте на допомогу вашій матері, скрівавленій, знесиленій Україні! Ідіть до Вільного Козацтва, чи до нових полків, які зараз утворюються на Україні! До зброї, громадяне-українці, як найскоріше, бо час не жде! А спізнимось,—то вже навіки утратимо й надію на кращу будуччину, на вільне, незалежне, самостійне життя. Сподіване—не вернеться вже ніколи!

Федерація чи самостійність?

З давніх часів, а особливо з часів заснования Кирило-Мефодівського брацтва, т. т. з 40-х років прошлого віку, Українці являються головними поборниками федерації народів, братського еднання їх межи собою. Після революції 1905 року вони були в осередку федеративної спілки російської демократії. Тут головну ролю обеднуючого елементу серед увільнених революцією численних народів б. Російської Імперії заняли Українці і після революції 1917 р. Національні ріки і струмочки, що зашуміли на руїнах російського царату, звязані довгі роки в одно тіло тим остогидлим усім, царятом, шукали того напрямку, в якому вони, орошаючи по дорозі рідні країни культурним життям, аби вкривались рідні занедбані, засмічені царятом лани квітами вільного розвитку, національного дотепу й инших многоцінних скарбів народнього духу, в дальшім бігу зливались в світле озеро людської гідности, братського еднання і любови. І той напрямок на весь час сучасної революції все більше і більше одхилявся від звиклого шляху на Петроград і Москву, культурних осередків того народу, який теж терпів од царського гніту, але все ж таки мав найбільше прав, принаймні культурних прав, ніж всі инші краі і народи Великої Російської Тюрми. Та цей народ, що давніше звався просто Московським народом, а пізніще прибрав назвисько Великоросійського, мало думав про інтереси инших народів; вважаючи себе старшим, мало виказував охоти поділитись добутими спільними силами лучших вільнолюбних синів всіх народів Росії, правами з своїми братами, иншими поневоленими народами Росії. Більш того він все більше і більше виявляв свій нахил переняти в спадщину всі одібрані від царів права і бути не народом братом, а народом хазяїном. І чим більше центральний російський уряд посувався по своему складу вліво, тим цей «хазяйський» нахил все збільшувався. Коли, зразу після вибуху революції, уряд складався перехідно з кадетів, ці «хазяйські», цантралістичні й імперіалістичні бажання великоруського народу були зрозумілі, бо відповідали кадетським ідеалам. Їм треба було загарбати і Дарданели, і Галичину, й инші славянські й неславянські землі як напр. Персію, аби обдарувати їх своєю „великоросійською" культурою. Та політика не змінились і зачасів е-ра Керенського, в особі якого, як казали „воплотились всі ідеали „русской" (читай—Московської) демократії". Але коли у власти став однородно-соціалистичний уряд, самої крайньої лівої фракції—большевиків, то „хазяйські" нахили великоруської демократії, нахили, які яскраво малюються московською приказкою—„чего моя нога хочет" зробились нестерпимі. Вони зробили дальші спроби братньої «федерації» з московським народом цілком неможливими і цілим рядом великодержавних „хазяйських" мір большевитського центрального уряду примусили помалісінько федеративно построєний український уряд не тільки оголосити, згідно з волею українського народу, окрему Українську Народню Республіку, але й повести фатичну політику повної державної самостійности.

Про те ця „фактична" самостійність не тільки не закріплена відповідним „юридичним" актом українського уряду, але ще поки викликає суперечні і не тільки про потребу такого акту, но і дійсної незалежности для Української Держави взагалі.

Чи потрібна ж нам, українцям, справді самостійність? Чи може нам краще все таки стреміти до федерації, і особливо до федерації з московським народом, як то визнається у всіх головніших політичних українських програмах? Це питання першорядної ваги.

Чудна нерозуміла душа Українця. З одного боку Українець крайній і навіть дуаліст, що любить усе робити на свій особливий смак, мовляв би природженний сеператіст. Його ідеал—моя хата з краю. З другого боку він завше мріяв про єдність, братерство, згоду зі всіми народами світу

Коли ми звернемось до історії, то це його стремління до єднання, федерації—проходить червоною ниткою, і ніколи його не приводила до добра. Лише, коли він жив самостійним життям, аж за старих київських, до татарських часів, або за коротких часів більш-менш незалежної гетьманщини, тільки тоді він і міг жити більш-менш повним життям і вильляти всю свою людську гідність і здатність. Єднення ж з инщими народадами вело лише до поневолення і згуби власної гідности.

Після повстання Хмельницького, 1648 року, Україна добула повну самостійність. Але бажання остатись в злуці, федерації, з Польщею, повело до того, що прийшлось знову починати війну для оборони уже раз добутих прав і ця друга війна не була уже така щаслива, як перша. Злука з Москвою дала змогу темній, некультурній і малосильній Москві перетворитись в перпорядну державу, але саму Україну в стан темної, занедбаної провінції а вільний нарід в стан хлопів, робочої сили для збогачення других.

З часів Богдана починається на Україні самостійницька течія, як єдиний ратунок від загибелі Українського народу. Договори гетьманів Хмельницького з Шведами, Виговського з Поляками, Дорошенка з Турками, Мазепи знов зі Шведами мали на меті відірвати Україну від федерації з Москвою і заключити союз з такою державою, яка б не претендувала на верховенство і дала змогу Україні жити самостійним життям Але народ український вірив в братерські чуття своїх сусідів, завжди ловився на їх облесливі речі і не співчував тим самостійницьким змаганням своїх більш далекозорих проводарів. Він кріпко держався злуки з Москвою і, в нагороду за сю вірність, все більше і більше тратив свої права, вольности, поки нарешті не стратив їх зовсім,

Далі буде

Про земельний стан на Україні.

Найважнійшою справою наших днів є земельне питання. Велика Російська революція, як і всі перевороти, після неї велися тільки під гаслом „Землі і Волі". Бо наша країна є виключно хліборобською й вічим наш нарід так не зацікавлений, як землею. Розвязанням земельного питання занялися майже всі політичні партії й кожна з них виставила свою програму реформи, після якої можна би було приступити до поділу землі між трудовим народом. Одні стоять за тим, щоби всю землю великих панів передати у власність держави і відпускати її по арендній ціні всім хто хоче на ній працювати. А другі хотять знести всяку приватну власність на землю розділити її поміж народом по трудовій нормі, так, скільки десятин землі, зможе сем'я обробити без чужосторонньої помочі т. е. провести соціалізацію землі. Розуміється, що така заборона може бути не потрібною, бо напримір: при двох однакових хазяйствах що до землі, но в одного господаря, сем'я доросла а в другого малі діти В таких случаях повинна дозволятися, так сказать, взаїмна поміч. Тепер придивимося, як стоїть справа з землею на Україні. У нас на Україні, в девятьох губерніях після статистичних даних є 44 мільони пожиточної землі, із них $4\frac{3}{4}$ мільонів припадає на ліси. Коли візьмемо, що людности на Вкраїні після послідньої переписі було 32 мільони а з цього числа хліборобів $27\frac{1}{2}$ міль. то на одну душу хліборобського населення, припаде $1\frac{1}{2}$ десятин, а на кожне господарство по 7 десятин, коли будемо числити по 5 душ на сем'ю. У инших державах як у Англії припадає $2\frac{1}{2}$ десятин на душу хліборобського населення хотяй у їх землі менше, но зато більшість населення займається працею по фабриках, заводах, торговлею і. т. Із $39\frac{1}{4}$ мільонів десятин орної землі, було у селян $25\frac{3}{4}$ міль десятин. Державних, удільних церковних та монастирських було $1\frac{1}{2}$ міль. десят. $1\frac{1}{2}$ міль. десят. належить трудовим міщанам та дворянам. Крім цього міським управам причисляється $\frac{1}{2}$ міль. десят. а по-

жиким власникам 10 міль. десят. Тепер поглянемо, скільки на Україні є господарств, які не потребують наділення землею. Хазяйств, які мають більш 10 десятин є на Вкраїні 630 тисяч, із цього на Лівобережну Україну припадає $164\frac{1}{2}$ тисяч на Правобережну $137\frac{1}{4}$ тисячи а на Степову $326\frac{1}{2}$ т. Малоземних господарств є приблизно на Лівобережній Україні 1 мільон, з 5 міль. десятин. На Правобережжі теж 1 міль. які мають $4\frac{1}{2}$ міль. десятин. По всій Україні $2\frac{1}{2}$ міль. хазяйств з 12 міль. десят. Так бачимо в загальним нарисі, як стоїть справа з землею, і скільки по рівнім поділі може десятин землі припасти на душу.

С. Кінаш.

Маленький фелетончик.

„Народне добро“.

— Хлопці, я — большевик і тому пропоную вам: скинути сельську управу, земельний комітет, продовольчий комітет, бо...

— Слухай -- но: скілько тобі років?

— Я, справді, молодий, 16 років мало, але я большевик, я за народ...

— Я-ж то бачу, що під носом „большевика“ висять... Геть, у колиску, пся—віра!

— Це є образа соціализму... Протестую!

— Товариші, викиньте оту погань з хати, бо нам треба діло робить.

«Большевика» вигнали. На черзі питання:

Що робить з фільварком пана Павучинською, який по Універсалу повинен перейти до рук трудового народу».

Довго рішали це складне питання, нарешті постановили: «Негайно взяти на учот увесь живий і мертвий інвентарь; дбати про те, аби не було грабування; в свій час живий і мертвий інвентарь перерахувати у власність сільско-господарського товариства, а маєткові будинки повернуть під сільско-господарську школу».

Але тут підскочив другий большевик (з тих «большевиків», що курей, буває, крадуть).

-- Не так рішили, буржуї! Зараз треба все знищить, бо це народне добро...

— Дурню ти, обізвався Петро Великодум,—ми розуміємо, що це добро народне, тому і постанову таку винесли. Піди, лишень, умийся, а не нас будеш навчати.

— Буржуй!

— А ще що?

— Буржуй?

— А ще як?

— Буржуй...

— Ні, товаришу, не бути тобі головою у нашій справі, бо мало ще тебе большевики муштровали... Іди краще самогонку варить...

Громода розійшлась. Купка «большевиків» у ночі пішла до маєтку... робить соціалізацію. Зробила, що розуміла, але де-хто з большевиків попався в руки.

Зранку у Котівці чувся регіт, лемент, вигуки...

То водили по ньому «большевиків», обмотаних перевеслами і у кожного на мотузці було порося те що він украв. Попереду йшли «вільні козаки» і робили порядок, аби большевикам ніхто не заважав гуляти...

Око.

Сміховина.

Маленький словничок.

Анархія — це тихий рік для грабіжників і розбішак; це такий порядок у державі, коли страшно вийти з хати, щоб большевики не повісили; це таке народоправство, в якому правлять злодії, мошенники, грабіжники без президента і без парламента а тілько з отаманом... шайки.

Буржуй — чоловік, що обідає двічі на тиждень, працює, як скажений і носить білі паперові комірчики та маніжк", щоб закрити голе тіло, бо сорочки давно нема..

Большевики — люде, але у них замісць голови помийниця, в яку, звичайно, кидають усяку погань. Оті самі помиї большевики з своєі голови намагаються переливать у чужі голови. Крім того, большевики що—денно плачуть за Миколою 2-м, бо й він же був большевик..

Війна — народне нещастя, яким большевики загрожують Україні, коли вона не заведе у себе „красногвардейців“ та Леніна.

Глупость — непорушна власність большевиків добро не народне..

Еврей — чоловік, з якого у нас починается насильство.

Жито — матер'ял, з якого села зараз роблять самогонку; самогонка робиться «з горя», що нема чого їсти.

Земля — це те, що селяне завжди ділять «по справедливости»: багатому, що й за день не обідеш а бідному, щоб було де курку прив'язать...

Козак — це людина, яка оборонить рідний край від занепаду; але у нього поки-що є тільки шапка з червоним верхом, а нема: коня, рушниці, шаблюки і... охоти до праці.

Лушня — це така зброя, яку селяне будуть вживать, коли прийдеться ділити землю.

Матрос — найкращий лакей Леніна та Троцького; то-ж большевик.

Освіта — те, чого бракує на селі.

Рада — той будинок, біля якого гавкають большевицькі та чорносотенські собаки.

Сотник — козача старшина; поки-що його козаки не слухають.

Троцький — миротворець, схожий на царя Олександра 3-го; большевик.

Урядник — щирий приятель наш, якого большевики хотять знову нам завести... для порядку.

Хата — те місце, де живуть злидні, але грошей багато і сховані вони під стріхою.

Цуцик — це наша сучасна воля: її всі б'ють, а вона тільки... скавчить, бо жити ій серед нас дуже бажається.

Сергійдон.

По Україні

Від Генерального Секретаріату Української Народньої Республіки.

До нас доходять вістки, що вороги українського народу розпускають слухи будьто-би українська делегація яка находиться в Бресті, не дає змоги представникам Совіту Народніх Комісарів заключити мир. Генеральний Секретаріат заявляє, що ці слухи неправдиві й невірні. Українська делегація, має наказ, по волі українського народу, добиватися миру. Генеральний Секретаріат не оголошує священної війни, якто зробили народні комісари, бо знає, що наступив час миру а не війни. Центральна Українська Рада з перших днів свого істнування, стояла на тім, що 'продовження війни буде смерт'ю для нашого щастя, для нашого краю. Но до 7 ноября 1917 р. Центральна Українська Рада ще не мала цеі власти, яка би була іі необхідною для ведення діла миру. Тільки 7-го ноября опираючись на українське військо, селян і робітників проголосила, в своім універсалі Українську народню Республіку, і з того часу она взяла в свої руки всю власть, що надало іі дійсної сили, для боротьби за мир. З того часу поручила Центральна Рада, Генеральному Секретаріату, робити все щоби достигнути миру. Генеральний Секретаріат зараз-же відправив делегацію на румипский і західні фронти по ділу заключення перемиря. Так само він післав делегацію в Брест спочатку для переговорів о перемир'і, а за цим і на мирову конференцію. Секретаріат стоїть за такий мир, який привіс би счастя всім народам, а перше всего народу України. Секретаріат призиває до миру всі народи і держави світа. Сейчас продовжаються наради конференції в Бресті. Делегацію Украінської Народньої Республіки всі признали на конференції як самостійну делегацію. Наша делегація всіми силами захищає там права української держави і твердо обстоює справедливий демократичний мир. Народе України! Прийшов кінець крівавої війни. Приближається мир. Утомлені і змучені люди найдуть вкінці спокій і перейдуть до мирної праці в користь свою і свого народу. Наступа пора, коли ми зможемо всі свої сили віддати на закріплення нового демократичного строю в нашій народній українській республіці.

Заява А. Я. Шульгина.

9 с. м. на обєднанім зібранню Ради солдатських депутатів м. Київа і депутатів окружної Ради секретар міжнаціональних справ А. Шульгін, переказав про хід мирових переговорів в Бресті між иншим заявив таке:—Ви хочите знати, чи буде мир—і я вам кажу, як особа, яка стоїть близько до цього діла, що мир безуслівно буде. Рішуче заявляю, що на нашім фронті війни не буде, і що мир буде заключений з великою вигодою для нашого краю, мир буде строго демократичним, в широкім змислі цього слова, і не тільки сепаратний, але мабудь загальний. Далі д. Шульгін, заявив, що українська мирна делегація не маючи ніяких агресивних замірів, енергічно підніме питання о Галичині. Завдяки іі стараннім, центральні держави йдуть на великі уступки, по дорозі, яка здається приведе до самовизначення Галичини. В кінці генеральний Секретар висказує своє огірчення по причині цього, що нема мира і годі його діждатися на внутрішнім великорусско українськім фронті і призиває українські війська всіми силами боронити Україну від чужинців, які насуваються з півночі.

Четвертий Універсал.

Останніми днями фракції Малої Ради соціялістів-революціонерів та соціял-демократів обмірковували на фракційних нарадах сучасне політичне становище України в зв'язку з проголошенням самостійности Української Республіки. Фракції прийшли до тоі думки, що Центральна Рада цими днями повинна видати четвертий Універсал, в якому має бути проголошено самостійну Українську Республіку, переіменовано Генеральний Секретаріят в Раду Міністрів, а також проголошено инші важні реформи. Мала Рада певне проголосить цей Універсал цими днями.

Тимчасовий закон про утворення української народньої армії, ухвалений Малою Радою 3 січня 1918 року.

1) для оборони рідного краю від зовнішнього нападу заводиться в Українській Народній Республіці народне військо (народня миліція).

2) Доручається генеральному секретарству по військових справах негайно виробити закон про народню міліцію.

3) До остаточного вироблення цього закону, генеральне секретарство по військових справах повинно негайно приступити до організації і набору кадр інструкторів, котрі після відповідної підготовки мають стати до роботи по заведенню народньої міліції в Українській Народній Республіці

4) Для військової підготовки ті особи що вступили до кадру інструкторів, об'єднуються в окремі військові частини: сотні, куріні, полки, дівізії та корпуси і т. п.

5) Кадри інструкторів організуються й об'єднуються в військові частини по теріторіяльному прінціпу, по повітах та губерн.

6) Інструктори набіраються на отсих підставах: а) договор вільного найму на певний строк; б) повне удержання й платня до 100 карбованців у місяць: в) за виконування спеціяльних обов'язків осібна платня по штатам; г) карна відповідальність за зламання догову; д) неухильне виконування обов'язків, які будуть накладатись роспорядженнями й приписами Правительства Української Народньої Республіки: е) на всі спеціяльні посади інструкторського кадру призначення робиться військовою владою; ж) всі накази інструкторської старшини виконуються обов'язково й неухильно; з) до інструкторів приймаються громадяне України від 19 років.

7) Утворюється три корпуси кадрів інструкторських зо всякого роду зброї, відповідно до трьох військових округ, —Київської (Київщина, Поділля, Волинь), Харківської (Харківщина, Чернигівщина, Полтавщина) і Одеської (Херсонщина, Катеринославщина і Таврія).

8) Вищезазначені кадрові корпуси повинні в теперішній час служити обороні Української Народньої Республіки від всякого зовнішнього нападу, а також здобутків революці від всяких спроб повернути старий лад.

9) Українська Центральна Рада, маючи на увазі негайність справи, небезпечність політичного й міжнародього становища України, наказує генеральному секретарству по справах військових, негайно приступити до переведення цього закону в життя і одпускає секретарству кредіт в кількости до 400.000.000 карб. (чотирьохсот міліонів. карбованців).

10) Генеральне секретарство негайно повинно приступити до вироблення обчислень по організації української народньої міліці й корпусів інструкторських кадрів для проведення цієї справи законодатним шляхом.

11) Генеральне секретарство по військових справах повинно приступити до повільної демобілізації сучасної армії до років служби. Після переведення демобілізації регулярна армія касується.

Український корпус з Кавказу.

Київському Генеральному Секретарству телеграфують, що українізований 5 кавказький корпус вирушив з Кавказу на Україну.

В Олександрівську.

Революційному комітету ради шляхів України сповіщають з Олександрівська, що донські козаки, які прибули в город, перемогли большевиків. Большовицьке військо покинуло город.

Заарештовані большовики.

3 січня приїхав до Київа український комісар Південно-Західнього фронту Певний, котрий привіз с собою шістьох заарештованих большевиків, в тому числі большовицького комісара Півд.-Зах. фронту Гузарського, і коло 5 міліонів карбованців, які украінці заарештували в Рівному.

В Харкові.

Большевицьке „правительство“ в Харкові починнае проявляти „діяльність“ Один з цих „народніх секретарів“ Аусен, який „відає фінансовими справами“, видав приказ, в якому каже, що українські гроші не справжні гроші і наказує всім державним установам України цих грошей не приймати. По всіх фінансових справах Аусен приказує звертатись до нього.

Прийняття в підданство Української Республіки.

Генеральне секретарство внутрішніх справ розіслало всім губерським та повітовим комісарам наступного обіжника (циркуляра).

«До генерального секретарства внутрішніх справ часто вступають від п. п. комісарів незакінчені справи про надання російського піданства, а також прохання про приняття в підданство Української Народньої Республіки. З огляду на те, що Українське Правительство не може вирішувати справ про приняття в підданство инших республік, а справи про надання українського підданства можуть вирішуватися тільки після того, як буде ухвалено про це закон, то такі прохання належить лишати без задоволення. Про вищеприведене належить повідомити людність.»

Комісар Грузії.

За комісара Грузії при Українському Правительстві призначено було пана І. Лордкіпанідзе, котрий тепер має виїхати, яко член Установчих Зборів, до Петрограду і через те заступником Лордкіпанідзе призначено Д. Вачейшвілі.

Торговельна умова з німцями.

В звязку з переговорами про мир в Бересті, в Генеральному Секретаріяті обмірковувалось питання про торговельні стосунки і тор

Товарищі і буржуї

Як почалася революція, то з нею прийшли і де—які нові слова і широко пішли вони в хід. До них слів належать і ті, що поставлені в заголовку цеі статті.

Власне ці слова не нові, а вживалися давно: „товарищами“ звали революціонери і соціялисти один одного ще за царських часів, а „буржуй“, слово французське (буржуа) вживалося ще за часів великої французської революції, що була 130 літ перед нашими часами, у кінці 18 століття. Отже ці слова не нові але широко почали вживатися у нас тепер, з весни цього року, з початку революції. Поширились ці назви, але разом із цим почали втрачати свій зміст, бо люде не всі добре розуміють іх значіння і вживають іх часто не так, як треба і не тоді, коли треба.

Так було і з де—якими нашими словами за часів старого ладу. Наприклад гарне і почесне слово „патріот“ (значить той, хто любить свою отчизну) присвоїли собі ті розбишаки, погромщики і босяки, що чинили погроми року 1905 після маніфесту про конституцію. І споганили ті люде гарне слово так, що потім чесні люде, щирі сини своеі отчизни, соромились називати себе патріотами. Те ж саме було і зо словами: „истинно-русскій“: справжні й порядні россіяне соромились називати себе истинно- русскими, бо це означало не що инше, як хуліган, злодій, пяниця і жидівський погромщик.

Оттаке, люде добрі, починає щось робитися тепер зі словами товариш і буржуй. Само по собі слово „товариш“ дуже гарне і почесне і таким воно й було перед революцією, коли його вживали члени ріжних соціалистичних партій, що спільно працювали, один одного підтримували, вкупі йшли і в царські тюрми, вкупі страждали в далекому Сібірському засланні. А тепер, як хмарою з'явилися всякі новоявленні соціалисти й революціонери, серед яких багато є й таких, що за царських часів були „патріотами“ і „истинно-русскими“ тоб то просто пропащими людьми, хуліганами, а тільки з цеі весни враз перелицювались у революціонерів, то оці негодящі люде й почали поганити давне чесне назвище «товариш». Всяка босячня злодюжня, іноді вдягнувшись у солдатські шенелі, чинить грабіжі, крадіжи та бешкети, напившися «хапжи» або самогонки, і кричать, що вони «товариші» і лають «буржуями» всіх, хто не з ними або проти них.

І вже чуємо не раз такі розмови:

— Хто зробив скандал і бешкет на вокзалі?

— Товариші.

— Хто пограбував вагони або розікрав добро з громадського складу?

— Товариші.

— Не йдіть туди, бо там багато «товаришів» зібралося, щоб якого лиха вам, буває, не сталося.

А в газетах читаемо іноді такі оповістки.

«Товарищ-воръ, укравшій у меня бумажникъ. Оставьте деньги себѣ, а мнѣ возвратите мои документы, бывшіе въ томъ бумажникѣ».

Росказують тепер такого дотепнаго анекдота: хтось звернувся до одного і каже йому:

— Слушайте, товарищъ...

А той перебив його:

— Во первыхъ вы сами сволочь. А во вторыхъ: развѣ у васъ что нибудь пропало?

Оттак то, бачите, і споганилось гарне і почесне слово і мабуть скоро настане той час, коли порядні люде будуть цуратися слова «товариш», як колись цуралися слова «патріот».

На нашу думку цю назву слід-би вживати не так широко, не до всякаго, а тільки до тих людей, з якими маєш щось спільне: козак до козака, робітник до робітника, вчитель до вчителя, члени одноі партії, спілки чи громади один до одного. Тоді та назва буде мати свій звичайний зміст і ніхто її не буде соромитися.

Мені довелося недавно бачити на вокзалі у Хвастові таке: стоїть старий полковник, сивий вже, видко, що ранений або недужий, бо міцно спірається на ціпок, а до нього підходить безусий якийсь підросток у шкуряній куртці і питає:

— Слушайте, товарищъ. Это откуда поѣздъ пришелъ?

— Не знаю,—відповів старий, а подивившись на мене старого, похитав головою, зітхнув і повторив:—«Товарищъ.»

Знов що до слова «буржуй», то воно не зовсім справедливо стало тепер лайкою і «буржуями» тепер стали звати таких людей, які нічого спільного з буржуазією не мають.

Французське слова «буржуа» означає просто: городянин, міщанин,—так годі. Соціалисти стали вживати назви «буржуазія» для тих людей, що не належать *до пролетаріату*. В розумінні соціалістичному, пролетарій є той, хто продає свою працю і з того живе, хлібороб, робітник, ремесник, учитель, лікарь, письменник, чиновник, а буржуа (або як тепер кажуть буржуй)—той, хто сам не працює для свого прожитку, а живе з чужої праці, через наймитів, користуючись своєю землею, фабрикою, капиталом. Оце найправильніша оцінка цих двох назвищів.

А тепер слово «буржуй» вживається зовсім не так, як воно повинно вживатися. Тепер «буржуем» «товариші» називають всякого, хто не в лахмітті, не у свитці або не в салдатській шенелі ходить, хто мозолів на руках не має. Це зовсім не відповідає дійсності, бо праця буває не тільки руками, але й головою: почтовий або залізничий чиновник не у свиті ходить і мозолів на руках не має, а проте працює тяжко і здоровя собі збавляє і віку вкорочує на тій службі; так само і вчитель, і лікарь, і інженер, і письменник. Рабочі мають тепер 8-годинний робочий день, а 16 годин можуть собі спочивати, а лікарь працює 16 годин у день, а до того ще не раз і в-ночі його розбудять до хворого і спочити не дадуть,—то хіба це не праця, не тяжка праця?

Знов і з найнятою працею теж непорозуміння бувають, бо кажуть іноді: він буржуй, бо наймичку собі держить для чорної роботи; нехай сам собі робить, без наймитів. Ну добре; а коли це вчитель, приміром, або лікарь; його робота цінніша за работу водовоза або прачки чи куховарки; бо як-би вчитель покинув учити дітей, а лікарь ратувати хворих і стали вони самі собі воду носити, дрова рубати чи у кухні варити, то хто вчив-би дітей, хто ратував-би хворих? Адже ні прачка, ні водовоз за вчителя або лікаря стати не можуть.

Инше діло фабрикант, що поклав свій капітал, наймає робочих, а сам тільки за порядком на фабриці глядить. Коли він не доплачує робочим стільки, скільки іх робота коштує, а щось лишає з того собі, то з цих ото лишків і росте його капітал. Оце вже буде буржуа в розумінні соціалістичному. Так само і великий землевласник, і багатий міський домовласник.

Отже треба обережно поводитись зо словом „буржуй“ і не називати цим іменем усіх, хто в піджаку ходить, у чистій сорочці, хто не пальцями, а хусткою носа сякає і нужи в кучмі на голові не полюбить. Не по одежі пізнається соціальне становище людини: инший, хоч може й на „пана“ скидається, а працює иноді тяжче за хлібороба чи робітника і ніякого майна за душею не має, крім того, що на ньому. Большевики дурять несвідомих людей, що ніби то Центральна Рада Українська складається з буржуів. А це неправда і тяжка кривда для найкращихъ людей України, обраних у Центральну Раду. Це здебільшого робітники, селяне і вояки, коли ж там є скілька чоловіка *інтелігентів*, то б то вчених людей (професорів, лікарів, адвокатів, учителів, письменників), так то *розум* України, а не буржуї; а всякий згодиться з тим, що таке велике діло, як заведення нового, вільного ладу у Вільній Українській Республіці потрібує й розуму, і освіти не аби-якої і без тих інтелігентних сил також велике діло добре поставити і вести не можна було б.

Отже треба бути обережними, вживаючи тих нових назв, щоб з одного боку не споганити гарного і почесного слова „товариш“, а з другого — не підводити під назву „буржуїв“ тих людей, які щиро служать громадській справі і працюють іноді далеко більше за багатьох „товаришів“.

говельну умову з Германією та Австрією. Одночасно обговорювались також і грошові справи. З Берестя одержано звістки, а також запрошення прислати туди для переговорів по фінансових і торговельних справах досвідченних людей, в числі яких названно проф. М, Туган-Барановського. Цими днями М. Туган-Барановський приїхав до Києва і відвідав деякі секретарства та инші установи, в котрих мав довгі розмови. Про хід мирових переговорів дістає докладні відомости секретарство міжнародніх справ, яке злучене з Берестям безпереривним телеграфним дротом. З свого боку це секретарство також посилає українській делегації в Берестї ріжні вказівки та повідомлення. За останні дні секретарство міжнародних справ не передавало представникам преси одержаних з Берестя відомостей.

Всякі звістки.

Арешт Руминського посла.

В Генеральному Секретаріяті одержано відомости, що большовицьке правительство в Петрограді заарештувало руминського посла.

Львів Радзівілов.

ДІЄВА АРМІЯ, січня. Заходами германської влади, залізнодорожній участок Львів—Радзівілов полагожується і скоро буде встановлено по цій лінії прямий рух.

Памятка вільному козацтву.

«В часи великоі небезпеки покликано вільне козацтво для охорони народніх прав і вільноі Українськоі Народньоі Республіки. Кожен вільний козак повинен пам'ятати:

1. Центральна Українська Рада й іі Генеральний Секретаріат покликали вільне козацтво. як вірних синів свого краю, для ратування Украіни й охорони іі добра—хазяйства від грабіжників і насильників.

2. Народні комісари Великорсссіі й революційні комітети йдуть проти Вільноі Украіни й проти Центральноі Ради—отож вільне козацтво повинно дбати, щоб ніхто з большевиків чи з солдатів, що слухаються «народніх комісарів» та «военно-революційних комітетів», не міг ні поодинці ні юрбою заподіяти якоісь шкоди Центральній Раді, Генеральному Секретаріату і всім установам, що оберігають права Украінськоі Республіки.

3. Нам не треба слухатись того, що скажуть «народні комісари», або «революційні комітети», бо вони вороги нашого краю: слухатись треба тільки Центральноі Ради та Генерального Секретаріату, як власти Украінськоі Народньоі Республіки.

4. Центральна Рада обібрана всім украінським людом, селянами, робітниками та салдатами; той хто каже, що Центральна Рада є буржуазним органом, а іі Генеральний Секретаріат не народній,—говорить неправду і робить це для того, щоб забаламутити наших людей. Так говорять вороги народу нашого, чорносотенці, провокатори і большевики.

5. Кожен вільний козак, покликаний для охорони порядку і добра Украіни, повинен поводитись чесно і сміливо, як і личить вільному синові Вільноі Украіни: він повинен доглядати, щоб не було пияцтва, щоб не було бешкету та всякого непорядку. Коли хто робить бешкет або підбиває до погрому темних людей, вільний козак повинен зупинити й умовити, що так робити не слід; коли не послухають—примусити силою. На залізнодорожній станціі. на ярмарку, в місті й на селі повинен бути порядок; вільний козак повинен пильнувати порядку.

6. Через Украіну по залізницях проіздить і на фронт і з фронту чимало солдатів. Де-які з них роблять бешкети, непорядки, руйнують і псують вагони, рельси, паровози, б'ють вікна—отож вільний козак повинен пам'ятати що до цього допускати не слід, бо всі залізниці належать Украіні, є власністю всього народу украінського і за всяке розбите шкло в вагоні, за кожну шрубку прийдеться не кому иншому, як вам, платити з своєі кишені, а податків і без того ми платимо багато.

7. Проізжі салдати повинні і хати тихо і не робити насильств над нашими жінками і дітьми; вільний козак хай пом'ятає, що як він не захистить близьких йому людей, то ніхто не захистить іх.

8. Большевики хотять накинути всій Украіні свою волю й закони, вони хотять, щоб нами заправляли чужі люди і всякі «совѣти солдатскихъ депутатов», в яких сидять всякі заізжі й чужі нашій Украіні салдати,—цього не повинно бути: селянські, робітничі і військові украінські з'ізди послали своіх представників до Центральноі Ради і наказали ім правити Украіною. Отож Центральна Рада є Парлament, голос всього населення Украіни, і ніяких нам «Совѣтов» не треба. У нас є своє правительство Центральна Рада та іі Генеральний Секретаріат: тільки іх слухатись треба і ім тільки коритись слід.

9. Хто має намір насильством захопити власть на Украіні в свої руки і скинути нашу, законну всім народом нашим признанну власть—Центральну Раду й Генеральний Секретаріат,—з такими ворогами народу треба боротись усіма силами: коли це треба—арештовувати іх і віддавати під суд.

10. Так само вільний козак повинен доглядати, щоб українські правительственні установи, як от почта, телеграф, телефон були під доглядом і щоб іх не захопили в свої руки вороги нашого народу—большевики.

11. Взагалі вільне козацтво повинно стояти на сторожі прав Украінськоі Народньоі Республіки, іі Центральноі Ради, іі правительства—Генерального Секретаріату. Всіх, хто йде проти них, треба вважати за ворогів нашого народу і робити з ними так, як роблять з ворогами.

12. В великий і страшний час походу на нас, на нашу Украіну большевиків і іхнього війська, вільне козацтво повинно помогти украінському військові і украінському правительству врятувати свій край, своє хазяйство, своіх жінок, дітей і старих батьків від насильників большевиків. Вони хотять лиха нашій землі і вільне козацтво, як і ввесь народ наш, не допустить до цього.

Кожен вільний козак душу й тіло Положить, щоб не допустити нашого краю до загибелі, а навпаки врятує його й охоронить.

Ця пам'ятка повина бути у кожного вільного козака при собі.

Біло-Церківська Українська Гімназія
для дорослих
імени Бориса Грінченка
з правами державних гімназій

Курс учення семестровий; за одно піврічча проходиться курс одного класу гімназії.

Слухачами вступають особи обох полів, не молодші 14 літ на 1-й семестр.

Лекції від 6 до 10 год вечером

Прохання приймаються з 2 січня що дня від 12 до 2 год у помешканні гімназіі (будинок державноі гімназіі).

Вступні іспити від 10 до 15-го січня.

Видає Всеукраінська Генеральна Козача Рада
Голова редакційного відділу хорунжий Крупник.

Біла-Церква, з друкарні РАПОПОРТА, Ново-Торгова вул. телефон № 134.